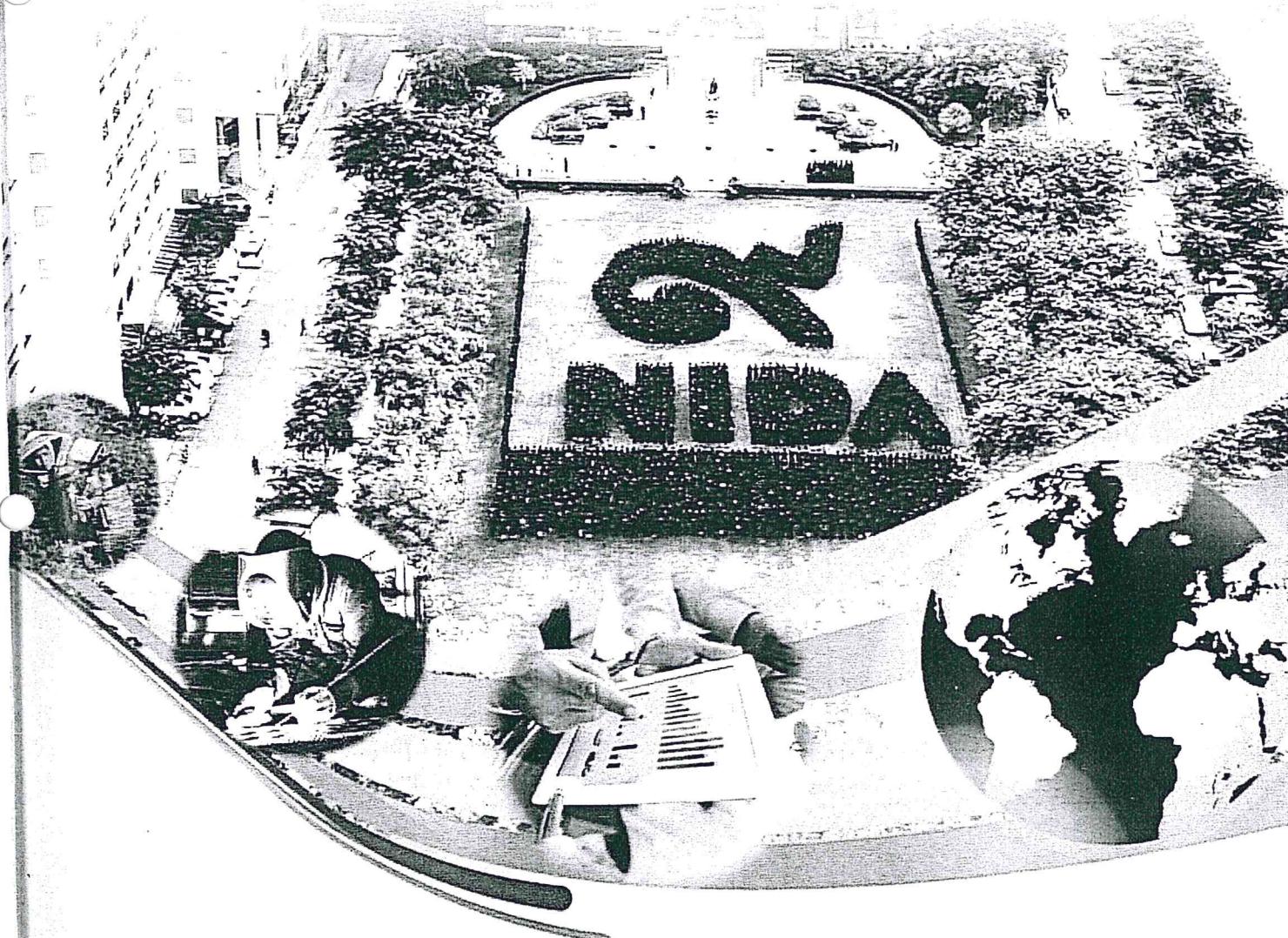

The 11th National Conference of Economics

รายงานการประชุมวิชาการ Conference Proceedings

การประชุมวิชาการระดับชาติ ของนักศรษณ์ศาสตร์ ครั้งที่ 11

วันศุกร์ที่ 2 มิถุนายน 2560

ณ ห้องประชุม จีระ บุญมาก อาคารสยามบูรณะชุกมารี
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าของไทยกับคู่ค้าหลักด้านการส่งออก
ในสินค้าศักยภาพต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้
Impacts of Thailand's Trade Liberalization with its Main Exporting Partners
in Specific Potential Commodities on Economic Growth and Income Distribution

วรรณพงษ์ ดวงค่าวโรจน์¹

Wannaphong Durongkavero¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลของการเปิดเสรีการค้าระหว่างไทยกับคู่ค้าหลักด้านการส่งออกของไทย ประกอบด้วย จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น มาเลเซีย และส่องกง ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ ระเบียบวิธีวิจัยคือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อพิจารณาประเทศคู่ค้าหลักด้านการส่งออก การวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาสินค้าศักยภาพ และแบบจำลองดุลยภาพทั่วไปเพื่อประเมินผลกระทบของการเปิดเสรีการค้า

ผลการศึกษาพบว่า ไทยจะมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 0.23 - 0.95 ภายใต้สถานการณ์ต่างๆ หากไทยเปิดเสรีการค้ากับประเทศคู่ค้าหลักด้านการส่งออก โดยเน้นขั้ดอุปสรรคทางการค้าในสินค้าที่ไทยมีศักยภาพ ซึ่งให้ผลลัพธ์ทางบวกที่ดีกว่าการเปิดเสรีในทุกสินค้าพร้อมกัน นอกจากนั้น พบว่าการจัดทำความตกลงการค้าเสรีช่วยลดความยากจนโดยทั่วไปได้ แต่อาจทำให้การกระจายรายได้แย่ลงเนื่องจากผลตอบแทนของเจ้าของทุนมีสูงกว่าผลตอบแทนของแรงงาน ดังนั้น รัฐบาลและผู้เจรจาการค้าเสรีจึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลกระทบต่อสวัสดิการสังคมจากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีในอนาคต

¹ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนา คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เขตหัวหมาก กรุงเทพฯ 10240

Department of Development Economics, Faculty of Economics, Ramkhamhaeng University, Huamak, Bangkapi, Bangkok, 10240

เอกสารอ้างอิง

- Andersen, L., & Babula, R. 2008. "The Link Between Openness and Long-Run Economic Growth." *Journal of International Commerce and Economics.*
- Balassa, B. (1964). "The Purchasing Power Parity Doctrine—A reappraisal." *Journal of Political Economy*(72), 42-53.
- Busse, M., & Koniger, J. 2012. HWI Research. Bochum: Hamburg Institute of Internal Economics.
- Crespo, N., & Fontoura, M. P. 2007. "Determinant factors of FDI spillovers—What do we really know?" *World Development* (35(3)), 410-425.
- Hausmann, R., & Hidalgo, C. 2011. "The Network Structure of Economic Output." *Journal of Economic Growth*(16), 309-342.
- Hausmann, R., Hidalgo, C. A., Bustos, S., Coscia, M., Chung, S., Jimenez, J., . . . Yildirim, M. A. 2011. *The Atlas of Economic Complexity*. Center for International Development.
- Hidalgo, C., & Hausmann, R. 2009. "The Building Blocks of Economic Complexity." *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, (pp. 10570-10575).
- Iacovone, L., & Javorcik, B. S. 2010. "Multi-product Exporters: Diversification and Micro-level Dynamics." *Economic Journal*(120), 481-499.
- Los, B., Timmer, M. P., & Vries, G. J. 2014. "How Global are Global Value Chains? A New Approach to Measure International Fragmentation." *Regional Science*, 66-92.
- Poncet, S., & Waldemar, F. S. 2013. "Export Upgrading and Growth: the Prerequisite of Domestic Embeddedness." *World Development*(51), 104-118.
- Williamson, J. 1990. What Washington Means by Policy Reform. In *Latin American Adjustment: How Much Has Happened?* Peterson Institute for International Economics.

การประชุมวิชาการระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 11
คณะกรรมการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิต้า)

ประเทศไทยรือกคู่มิตรภาพกับอาเซียนแล้ว ไทยยังมีการเจรจาภายใต้กรอบอาเซียนกับอีกหลายประเทศ โดยความตกลงที่ลงนามแล้วประกอบด้วยกรอบอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ อาเซียน-จีน อาเซียน-ญี่ปุ่น อาเซียน-อินเดีย และอาเซียน-เกาหลีใต้ อย่างไรก็ตาม กรอบอาเซียน-อินเดีย กำลังอยู่ระหว่างการทบทวนความตกลงการค้าสินค้า รวมถึงการรื้อฟื้นคณะกรรมการเจรจาการค้าอาเซียน-อินเดียขึ้นมาใหม่ (Department of Trade Negotiations, 2016) โดยรายละเอียดของสถาบันปัจจุบันของการเจรจาการค้าเสรีของไทยแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปความคืบหน้าการเจรจาการเปิดเสรีการค้าของไทย

มีผลบังคับใช้/ สรุปการเจรจาแล้ว	อยู่ระหว่างการเจรจา	เตรียมเปิดการ เจรจา	อยู่ในขั้นตอนการศึกษา
1. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)	1. ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP)	1. ไทย - ตุรกี	1. ไทย - สนgapศุลกากรรัสเซีย คาดสถานและเบลาวุส
2. อาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์	2. อาเซียน - อ่องกง		2. ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (TPP)
3. อาเซียน - จีน	3. ไทย - ปากีสถาน		3. ไทย - ศรีลังกา
4. อาเซียน - ญี่ปุ่น	4. ไทย - หนองบัวฯ		
5. อาเซียน-เกาหลีใต้	5. ไทย - สมาคมการค้าเสรียุโรป (EFTA)		
6. อาเซียน - อินเดีย			
7. ไทย - ญี่ปุ่น			
8. ไทย - ออสเตรเลีย			
9. ไทย - นิวซีแลนด์			
10. ไทย - เปรู			
11. ไทย - ชิลี			
12. ไทย - อินเดีย			

ที่มา: Department of Trade Negotiations, 2016

จากการพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจไทย พบว่ามีลักษณะ Export-oriented Growth หรือพึ่งพาการส่งออกในปริมาณที่สูง สัดส่วนการส่งออกไทยคิดเป็นร้อยละ 74 ของ GDP ซึ่งหมายความว่าที่มาของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เหลือกว่าร้อยละ 26 เป็นการรวมกันของการบริโภค การลงทุน และการใช้จ่ายรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2535 มูลค่าการส่งออกของไทยอยู่ที่ประมาณ 8.25 แสนล้านบาท ขณะที่ในปี พ.ศ. 2557 การส่งออกมีมูลค่าประมาณ 7.31 ล้านล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นกว่า 9 เท่าในระยะเวลา 23 ปี ซึ่งอาจมีสาเหตุหลายประการ เช่น การลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (Foreign Direct Investment: FDI) ประเภท Export-oriented projects และการเปิดเสรีของไทยโดยการลดภาษีศุลกากรฝ่ายเดียว เป็นต้น เมื่อพิจารณาในภาพรวมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 พบว่า มูลค่าการส่งออกของไทยอยู่ที่ 56.03 ล้านล้านบาท มูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ 56.89 ล้านล้านบาท ส่งผลให้

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the impacts of trade liberalization between Thailand and its main exporting countries including China, the United States of America, Japan, Malaysia, and Hong Kong which mainly highlights the impacts on economic growth and income distribution. Research methodologies are the descriptive analysis for figuring out Thailand's trading partners, Revealed Competitive Advantage (RCA) Index for examining the potential commodities, and Computable General Equilibrium (CGE) model for assessing the impacts from trade openness.

The results, according to the results from CGE model, reveal that Thailand will enjoy an economic growth measured by an increase of Gross Domestic Product (GDP) between 0.2298 - 0.9456 percent under various scenarios if Thailand liberalizes with main exporting countries stressing on eliminating the tariff among the comparatively advantage commodity products which the results are more impressive than full liberalization in all commodities simultaneously. Additionally, the results suggest that FTA can help reducing poverty but the income distribution will worsen because the return to capital owner is higher than to labor. Thus, government and negotiator should elaborately concern about the impacts on social welfare from future FTA.

Key Words: Computable General Equilibrium model, trade liberalization, Thai economy

e-mail address: wannaphong@gmail.com

ความสำคัญของปัจจัย

เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2535 โดยเกิดจากความตั้งใจของ 6 ประเทศในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) หรืออาเซียน ประกอบด้วย บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย พลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ที่ต้องการสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจในภูมิภาค และนำไปสู่การตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่ได้มีผลบังคับใช้ในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 (Department of Trade Negotiations, 2009)

อย่างไรก็ตาม จากความชะงักนของ การเจรจาการค้าระดับพหุภาคี (Plurilateral agreement) ที่เมื่องโดฮา ประเตาดาตาร์ (Doha round meeting) นานาประเทศรวมถึงไทยได้หันมาให้ความสำคัญกับการเจรจาในระดับทวิภาคี (Bilateral agreement) มากยิ่งขึ้น (World Bank, 2014) ในปัจจุบัน ไทยมีความตกลงการค้าเสรีในระดับทวิภาคีหลายฉบับ ประกอบด้วย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น เปรู ชิลี และอินเดีย นอกจากนั้นยังมีการเจรจาที่ยังไม่บรรลุผลอีกหลายรอบ ประกอบด้วย 1) ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) 2) ปากีสถาน 3) สนgapยุโรป และ 4) สมาคมการค้าเสรียุโรป (European Free Trade Association: EFTA) ที่ประกอบด้วยสวิตเซอร์แลนด์ ลิกเคนส์ไตน์ นอร์เวย์ และไอซ์แลนด์ โดยกรอบที่รือการเปิดการเจรจาคือ ไทย-ตุรกี นอกเหนือจากการเจรจาแบบทวิภาคีระหว่างไทยกับ

การประชุมวิชาการระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 11
คณะกรรมการเศรษฐกิจ สถาบันปัตตานีบริหารศาสตร์ (นิตา)

ที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตัวเองได้รับความเดือดร้อนมากขึ้น ในท้ายที่สุด คนที่มีศักยภาพในประเทศสาขาการผลิตที่ได้รับประโยชน์จึงมีแนวโน้มที่จะเดินทางมาหากก่อภัยคนที่กลุ่มนี้ ท้ายที่สุด ทำให้กระจายรายได้ของประเทศแย่ลง นำไปสู่ปัญหาต่างๆ ตามมา อย่างไรก็ตาม หากการค้าเสรีมีผลทำให้ผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น รายได้ของคนชนบทและแรงงานไร่ฟื้นฟูจะเพิ่มขึ้น ทำให้การกระจายรายได้ในภาครural ดีขึ้น ดังนั้น ผลลัพธ์ของความพยายามและการกระจายรายได้จากการเปิดเสรีทางการค้าจึงขึ้นอยู่กับรูปแบบและกลยุทธ์ของการเจรจา (Chaipan, Nguyen, and Ezaki, 2007; Ariyasajjakorn, Gander, Ratanakomut, Reynolds, 2009)

ดังนั้น วัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้ คือ เพื่อศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าระหว่างไทยกับคู่ค้าหลักด้านการส่งออก ประกอบด้วย จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น มาเลเซีย และส่องกง โดยพิจารณาผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้

วิธีการศึกษา

ทำการคัดเลือกสินค้าศักยภาพและสินค้าขาดศักยภาพในการแข่งขัน โดยอาศัยการวิเคราะห์จากต้นที่ Revealed Comparative Advantage (RCA) โดยเป็นการวิเคราะห์ในระดับ 2 หลัก (2 Digit analysis) ต้นที่ RCA ที่คำนวนจะระบุสินค้าศักยภาพและอ่อนไหวของไทย มีรายละเอียดดังนี้

$$RCA_{TJ} = \frac{X_{TJ} / X_T}{X_{w_j} / X_w}$$

โดย X_{TJ} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า j ของไทยไปยังตลาดโลก

X_T คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยไปยังตลาดโลก

X_{w_j} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า j ทั้งหมดของโลก

X_w คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของโลก

จากการคำนวนข้างต้น หาก RCA_{TJ} มีค่าไม่น้อยกว่า 1 หมายถึงสินค้าที่มีศักยภาพของไทย ไทยมีความได้เปรียบในการผลิตและสามารถส่งออกได้ในปริมาณที่สูง มีความสำคัญในตลาดโลก ขณะที่หาก RCA_{TJ} มีค่าน้อยกว่า 1 หมายถึงสินค้าอ่อนไหวของไทย ไทยไม่มีความได้เปรียบในการผลิตและมีปริมาณการส่งออกที่น้อย ไม่มีความสำคัญในตลาดโลก โดยจะใช้ข้อมูลการค้าจากฐานข้อมูลของ International Trade Centre ในปี พ.ศ. 2558

เมื่อได้รายการสินค้าที่ไทยมีศักยภาพและขาดศักยภาพในการแข่งขันแล้ว จะทำการที่ยบเคียงรายการสินค้าในระบบ HS Code เป็นระบบ CGE Model เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าในสินค้าโดยใช้กลยุทธ์ตามตารางที่ 2

เกิดการขาดดุลทั้งสิ้น 8.56 แสนล้านบาท เมื่อพิจารณาจำนวนปีที่ขาดดุล พบว่า ไทยมีการขาดดุลการค้า 13 ปี

จาก 23 ปี คิดเป็นร้อยละ 57 ของจำนวนปีที่พิจารณา ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้
เพราะการขาดดุลการค้าอยู่ในหลายถึงการที่ปริมาณเงินในระบบไหลออกนอกประเทศมากกว่าที่ภาคการผลิต
ต่างๆ ได้รับ จำนวนสะสมที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาจทำให้ระบบเศรษฐกิจขาดเสียรากพื้นติดลบ
ได้ในอนาคต แต่การขาดดุลการค้าอาจไม่ใช่ผลจากการค้าเสรีอย่างเดียว เนื่องจากมีสาเหตุหลักมาจากการ
ขาดดุลงบประมาณและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ดังนั้น แม้การส่งออกสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศ
แต่ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับปัญหาการขาดดุลการค้าด้วยเช่นกัน โดยมีรายละเอียดทางเศรษฐกิจ
ในอนาคตจะเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงความสำคัญของประเทศคู่เจรจาด้วย เพื่อให้ไทยใช้ประโยชน์จากการตกลง
ดังกล่าวให้ได้มากที่สุด (Ministry of Commerce, 2014; NESDB, 2013; World Bank, 2013)

นโยบายการดันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจถือเป็นนโยบายด้านแบบในช่วงหลังส่วนรวมโลกครั้งที่สุด
ที่แพร์ hely ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ โดยกลุ่มประเทศที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ กลุ่มประเทศ NIEs
(Newly Industrialized Economies) ซึ่งประกอบด้วยเกาหลีได้ ไต้หวัน อ่องกง และสิงคโปร์ จากความสำเร็จ
ดังกล่าวทำให้หลายประเทศหันมาปรับใช้นโยบายนี้ เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นในอดีตเชีย มาเลเซีย และไทย นอกจาก
กลุ่ม NIEs แล้ว ประเทศที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดจากการเปิดประเทศด้วยกลยุทธ์ทางการค้า คือ จีน
อย่างไรก็ตาม โดยมีรายดังกล่าวไม่ได้เป็นสูตรสำเร็จ เพราะบางประเทศไม่ได้ประสบความสำเร็จอย่าง NIEs เช่น
เม็กซิโก เป็นต้น ดังนั้น ผลของนโยบายดังประเทศจึงอยู่กับโครงสร้างทางเศรษฐกิจรวมถึงวิธีการปรับใช้นโยบาย
ของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ (Hayami, 2001; Palley, 2011)

สำหรับการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเสรีการค้ากับการเจริญเติบโต
ทางเศรษฐกิจนั้น พบว่ายังคงได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาส่วนใหญ่พบว่าการเปิดตลาดสินค้า
หรือการส่งออกเป็นปัจจัยเชิงบวกให้กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในหลายประเทศ (Emery, 1967; Krueger,
1998; Stiglitz, 1998; Lin and Li, 2002; Hesse, 2008) แต่มีการศึกษาจำนวนไม่น้อย เช่นกันที่พบความไม่
แน่นอนของความสัมพันธ์ดังกล่าว (Anwer and Sampath, 1997; Rodriguez and Rodrik, 2001; Lee and
Huang, 2002) ทั้งนี้ เมื่อการส่งออกเป็นที่มากถึง 3 ใน 4 ของเศรษฐกิจไทย โดยมีรายด้านการค้าต่างประเทศซึ่ง
ความจำเป็นที่จะต้องสอดคล้องกับโครงสร้างของเศรษฐกิจ ต้องมีการคำนึงถึงคู่ค้าหลักสำคัญ สินค้าส่งออกหลัก
สินค้าน้ำเข้าหลัก สินค้าศักยภาพ รวมถึงสินค้าอ่อนไหว

นอกจากนี้จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแล้ว ผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าต่อสังคม
ความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ เป็นประเด็นทางสังคมและมีเรื่องของการเมืองเข้ามามากขึ้น การเปิด
เสรีการค้าอาจนำไปสู่การปิดกิจการของธุรกิจที่ไม่สามารถแข่งขันได้ นำไปสู่การปิดโรงงาน การปลดลูกจ้าง
แรงงาน ทำให้กลุ่มคนชั้นล่างได้รับความเดือดร้อน ขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิต นำไปสู่ปัญหาเรื่องทุน
มนุษย์ในระยะยาว นอกจากนั้น การจัดทำความตกลงการค้าเสรีที่นำไปสู่การขยายตัวของอุตสาหกรรมที่ใช้ทุน
เข้มข้นอาจทำให้ผลตอบแทนต่อเจ้าของทุนรวมถึงแรงงานมีมือที่ใช้ทุนดังกล่าวเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งในกรณีนี้ พิจารณา
ได้ว่ากลุ่มคนที่มีรายได้สูงอยู่แล้วจะมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นกว่ากลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำ รวมถึงกรณีที่หลังการเปิดเสรี
การค้าทำให้ผลผลิตในภาคเกษตรลดลงอันเนื่องมาจากแข่งขันไม่ได้ ทำให้เกษตรกรในชนบทซึ่งเป็นเกษตรกร

สถานการณ์ที่ 2 คือ ไทยและกลุ่มประเทศ MM ต่างลด MFNs ที่เรียกเก็บระหว่างกันในสินค้าที่ไทยมีศักยภาพลงทั้งหมด ขณะที่ MFNs ในสินค้าอื่นให้ของไทยถูกลดลงร้อยละ 50 ในสถานการณ์นี้ ไทยยอมลดอุปสงค์ที่เป็นภาษาในสินค้าเข้าซึ่งเป็นสินค้าที่ไทยไม่มีความได้เปรียบในการผลิต

สถานการณ์ที่ 3 คือ ไทยและกลุ่มประเทศ MM ต่างลด MFNs ที่เรียกเก็บระหว่างกันในสินค้าที่ไทยมีศักยภาพและสินค้าอื่นให้หั้งหมด

สถานการณ์ที่ 4 คือ ไทยและกลุ่มประเทศ MM มีการดำเนินกลยุทธ์ที่ต่างกัน โดยไทยลด MFNs ในสินค้าที่ไทยมีศักยภาพลงทั้งหมดให้กับประเทศ MM ขณะที่กลุ่ม MM ลดเพียงร้อยละ 50 ให้กับสินค้าจากไทยซึ่งสถานการณ์นี้อาจไม่เอื้อต่อการส่งออกสินค้าของไทยเท่าไนกันเนื่องจากสินค้าที่ไทยมีศักยภาพ สามารถส่งออกไปได้อย่างเต็มที่ยังคงถูกเก็บภาษีในอัตราที่สูง ขณะที่สินค้าอื่นให้วนั้น ไทยกลับลดภาษีชนิดดังกล่าวลงทั้งหมดให้กับกลุ่มประเทศ MM ขณะที่กลุ่ม MM ลด MFNs ลงเพียงร้อยละ 50 ให้กับไทยซึ่งทำให้สินค้าที่ไทยไม่สนับสนุนในการผลิตเข้าสู่ตลาดไทยได้สะดวกยิ่งขึ้น

สถานการณ์ที่ 5 คือ ไทยลด MFNs ในสินค้าศักยภาพลงครึ่งหนึ่งให้กับประเทศ MM ขณะที่กลุ่ม MM ลดให้หั้งหมดให้กับไทย โดยสถานการณ์นี้จะเอื้อประโยชน์ให้กับสินค้าศักยภาพของไทย เนื่องจากสามารถส่งสินค้าดังกล่าวไปขายในประเทศ MM ในราคาน้ำเสียที่ถูกลง ขณะที่สินค้าประเภทนี้ยังคงเจออุปสงค์ที่เป็นภาษาจากไทย สำหรับสินค้าอื่นให้วนั้น ไทยดำเนินการลดอัตราภาษีลงครึ่งหนึ่งเพื่อเป็นข้อแลกเปลี่ยน ขณะที่กลุ่ม MM ลด MFNs ให้ไทยหั้งหมดเพื่อเอื้อต่อการส่งออกสินค้าที่ไทยขาดศักยภาพ

สถานการณ์ที่ 6 คือ ไทยลด MFNs ในสินค้าศักยภาพลงครึ่งหนึ่งให้กับประเทศ MM ขณะที่กลุ่ม MM ลด MFNs ให้กับไทยหั้งหมด อย่างไรก็ตาม ในสินค้าขาดศักยภาพ ไทยดำเนินการป้องกันตลาดโดยการยังคงอัตรา MFNs ไว้ระดับเดิม โดยร้องขอให้กลุ่มประเทศ MM ลดอัตรา MFNs ให้กับไทยลงครึ่งหนึ่ง

สำหรับการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น ดำเนินการโดยใช้แบบจำลอง CGE โดยจะแสดงผลกระทบดังนี้

1. ผลกระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic variable) ประกอบด้วย การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (วัดโดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือ GDP) การบริโภคภาคเอกชน การลงทุน การใช้จ่ายรัฐบาล การส่งออก และการนำเข้า

2. ผลกระทบต่อสังคม ประกอบด้วย 1) ผลกระทบต่อความยากจนซึ่งสะท้อนจากการเปลี่ยนแปลงในรายได้ครัวเรือน และ 2) ผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ซึ่งพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงในค่าตอบแทนของปัจจัยการผลิต

อย่างไรก็ตาม ทั้งด้านนี้ RCA และแบบจำลอง CGE มีข้อจำกัดหลายประการ ดังนี้

1. สำหรับด้านนี้ RCA งานศึกษานี้คำนวณ RCA ที่ระดับ 2 หลัก (2 digit analysis) ซึ่งทำให้ทราบว่าอุตสาหกรรมประเทศใดที่มีศักยภาพ แต่การวิเคราะห์ในระดับ 2 หลักอาจหมายเกินไป กล่าวคือ ไม่สามารถทำให้เห็นภาพได้ชัดเจนนักว่าสินค้าประเภทใดในตลาดที่มีศักยภาพ แต่อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ด้วย RCA ในระดับ 2 หลักทำให้เชื่อมโยงกับฐานภาษีของแบบจำลอง CGE ได้สะดวก นอกเหนือนั้น ด้านนี้ RCA ยังนิยามคำว่า "ศักยภาพ" ในมุมมองของการส่งออกเพียงอย่างเดียว โดยที่ไม่ได้พิจารณาถึงต้นทุนในการผลิต ขนาดตลาด และ

ตารางที่ 2 สถานการณ์ของการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับกลุ่มประเทศคู่ค้าหลัก

	สถานการณ์	สินค้าศักยภาพ	สินค้าอ่อนไหว
	0 (Base)	ลด MFNs ในทุกสินค้า (รวมรายการที่นอกเหนือจากสินค้าศักยภาพและอ่อนไหว)	
Reciprocal	1	ลด MFNs ลงทั้งหมด	คง MFNs ไว้ระดับเดิม
	2	ลด MFNs ลงทั้งหมด	ลด MFNs ลงร้อยละ 50
	3	ลด MFNs ลงทั้งหมด	ลด MFNs ลงทั้งหมด
Preferential	4	ไทยลด MFNs ลงทั้งหมด กลุ่ม MM ลด MFNs ลงร้อยละ 50	ไทยลด MFNs ลงทั้งหมด กลุ่ม MM ลด MFNs ลงร้อยละ 50
	5	ไทยลด MFNs ลงร้อยละ 50 กลุ่ม MM ลด MFNs ลงทั้งหมด	ไทยลด MFNs ลงร้อยละ 50 กลุ่ม MM ลด MFNs ลงทั้งหมด
	6	ไทยลด MFNs ลงร้อยละ 50 กลุ่ม MM ลด MFNs ลงทั้งหมด	ไทยคง MFNs ไว้ระดับเดิม กลุ่ม MM ลด MFNs ลงร้อยละ 50

หมายเหตุ 1) MFNs หมายถึง อัตราภาษีที่เรียกเก็บในสินค้านำเข้าจากทุกประเทศเมื่อกันหนด โดยเป็นอัตราภาษีที่ผูกพันไว้กับองค์กรการการค้าโลก 2) กลุ่ม MM หมายถึง Main market ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศคู่ค้าหลัก ด้านการส่งออก

จากตารางที่ 2 มีการกำหนดหลักการการดำเนินกลยุทธ์ FTA ไว้ 2 แบบ คือ 1) Reciprocal approach เป็นการที่ประเทศคู่ค้าต่างปฏิบัติเมื่อกันในการจำกัดอุปสรรคทางการค้าที่เป็นภาษี หมายถึงทำการลดอัตราภาษี Most-favored Nations (MFNs) ที่เรียกเก็บระหว่างกันอยู่ลงในอัตราเดียวกัน และ 2) Preferential Approach เป็นการที่ประเทศคู่ค้าปฏิบัติในแนวทางที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับลักษณะความต้องการของตน หมายถึงทำการลดอัตราภาษี MFNs ในยัตราชที่แตกต่างกัน

สำหรับการศึกษานี้ ประเทศคู่ค้าซึ่งเป็นคู่ค้าหลัก 5 อันดับแรกของไทย ประกอบด้วยจีน สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น มาเลเซีย และส่องกง ซึ่งเป็นประเทศที่ไทยส่งออกสินค้าไปมากที่สุด ปี พ.ศ. 2548 - 2558 สำหรับการศึกษาฉบับนี้ถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มประเทศ MM (Main markets) ดังปรากฏในตารางข้างต้น สำหรับสถานการณ์ (Scenario) มีรายละเอียดดังนี้

สถานการณ์ที่ 0 หรือ Base Scenario คือการที่ไทยและประเทศ MM เปิดเสรีการค้าแบบเต็มรูปแบบ โดยต่างขัดอุปสรรคทางการค้าที่เป็นภาษีระหว่างกันทั้งหมดเหลือร้อยละ 0 โดยไม่พิจารณาคุณสมบัติ ด้านศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

สถานการณ์ที่ 1 คือ ไทยและกลุ่มประเทศ MM ต่างลดอุปสรรคทางการค้าที่เป็นภาษี (MFNs) ที่เรียกเก็บระหว่างกันในสินค้าที่ไทยมีศักยภาพลงทั้งหมด ขณะที่ภาษีในสินค้าอ่อนไหวของไทยจะถูกคงไว้ ณ ระดับเดิม ในสถานการณ์นี้ คาดการณ์ว่าไทยจะได้เปรียบเนื่องจากสามารถเจรจาให้ประเทศคู่ค้าลดอุปสรรคทางการค้าที่เป็นภาษีในสินค้าที่ไทยมีศักยภาพได้ แต่ไทยก็ตอบแทนด้วยกันลดภาษีในสินค้าดังกล่าวด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ไทยไม่ลด MFNs ในสินค้าอ่อนไหวของไทยเนื่องจากการเข้ามาของสินค้าดังกล่าวอาจทำให้ผู้ผลิตของไทยได้รับความเสียหาย

การประชุมวิชาการระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 11
คณะกรรมการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิตา)

ทั้งนี้ ฐานของอัตราภาษี (Tariff) ที่ใช้ในการคำนวณผลกราฟบททางเศรษฐกิจแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อัตราภาษีนำเข้า (ร้อยละ)

สินค้า ศุภภายนอกไทย	กลุ่มสินค้า CGE	ไทยเรียกเก็บจาก MM	MM เรียกเก็บจากไทย
สินค้า อุปโภคบริโภค	1) ผลิตภัณฑ์อาหารอื่นๆ	13.1746	7.5316
	2) เคมีภัณฑ์ ยาง และพลาสติก	7.6094	4.7659
	3) นาตาล	19.787	24.5414
	4) เมล็ดธัญพืชอื่นๆ	22.1155	0.0306
สินค้า อุปกรณ์การผลิต	1) ผลิตภัณฑ์ไม้	8.796	0.5301
	2) เครื่องจักรหั่น	27.2877	11.6255
	3) โลหะอื่นๆ	2.1481	0.8143
	4) แร่ธาตุอื่นๆ	1.3669	0.0697
	5) ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอื่นๆ	11.0868	0.3716

จากการที่ 4 พบว่าในภาพรวม ภาษีนำเข้าของไทยที่เรียกเก็บกับกลุ่มประเทศ MM มีอัตราที่สูงกว่าภาษีนำเข้าของ MM ที่เรียกเก็บกับสินค้าส่งออกของไทย ดังนั้น หากมีการเปิดเสรีในสินค้าที่ไทยมีศักยภาพ ประโยชน์จะไม่สูงมากนักเนื่องจากในปัจจุบัน ไทยเจืออุปสรรคทางการค้าที่ต่ำ ขณะเดียวกัน ในกรณีของสินค้าที่ขาดศักยภาพ การลดกำแพงที่มากอาจทำให้สินค้าเหล่านี้เข้ามาในตลาดไทยได้มากขึ้น ส่งผลให้ราคางานถูกลง และทำให้กลุ่มประเทศ MM ได้รับประโยชน์ค่อนข้างมาก

ผลกระทบต่อตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อตัวแปรเศรษฐกิจมนภาคจากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีภายใต้สถานการณ์ต่างๆ แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลกระทบต่อตัวแปรเศรษฐกิจมนภาคของไทย (ร้อยละ)

ตัวแปร	สถานการณ์						
	Base	1	2	3	4	5	6
GDP Price Index	0.62	0.58	0.64	0.74	0.20	0.87	0.75
GDP Quantity Index	0.12	0.04	0.06	0.06	0.03	0.08	0.06
การเปลี่ยนแปลงในมูลค่า GDP	0.74	0.62	0.70	0.80	0.23	0.95	0.81
การบริโภคเอกชน	0.87	0.65	0.74	0.85	0.23	1.02	0.87
การลงทุน	4.82	1.86	2.08	2.38	1.40	2.03	1.73
การใช้จ่ายรัฐบาล	0.88	0.67	0.76	0.87	0.25	1.03	0.88
การส่งออก	4.22	1.39	1.58	1.85	1.23	1.42	1.19
การนำเข้า	6.76	2.10	2.37	2.77	1.93	2.04	1.71

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: รายละเอียดสถานการณ์แสดงในตารางที่ 2

การพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำเข้าที่ใช้ในการผลิต ซึ่งอาจมีผลทำให้ศักยภาพที่แท้จริงของอุตสาหกรรมถูกประเมินสูงหรือต่ำเกินไป

2. สำหรับแบบจำลอง CGE นั้น เป็นแบบจำลองที่แม้จะพิจารณาผลกระทบในทุกด้านต่อเศรษฐกิจในภาพรวม แต่ข้อมูลที่กำหนดโดยประการอาจทำให้ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของระบบเศรษฐกิจเท่าใดนัก เช่น การสมมติให้มีความสมดุลระหว่างการขอและการลงทุน และการกำหนดให้ผลลัพธ์ถูกแสดงเมื่อระบบเศรษฐกิจกลับเข้าสู่จุดดุลยภาพภายหลังการเปลี่ยนแปลงภายนอก เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีข้อบกพร่องเรื่องของข้อมูลที่ไม่ทันสมัย เช่น อัตราภาษีเรียกเก็บระหว่างกัน และโครงสร้างการส่งออกและนำเข้าสินค้า เป็นต้น เหตุเนื่องมาจากการข้อมูลจำเป็นของแบบจำลองดังกล่าวคือ บัญชีเมต稽ซ์ลังคอม ซึ่งใช้วงบประมาณต่างๆ จากแบบจำลองจะยังคงเชื่อมถือได้เศรษฐกิจต่างๆ

ผลการศึกษา

สาขาวิชาการผลิตสำหรับแบบจำลอง CGE กับระบบ Harmonized System Codes (HS Code) มีความไม่สอดคล้องกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดว่าสาขาวิชาการผลิตหนึ่งในระบบ HS Code ถูกจัดในสาขาวิชาการผลิตใดในการจัดกลุ่มแบบ CGE ซึ่งในการศึกษาในส่วนนี้จะเน้นเฉพาะสินค้าศักยภาพและสินค้าอ่อนไหว 5 สินค้าเท่านั้น โดยผลของการคำนวณ RCA และการเทียบเคียงสาขาวิชาการผลิตทั้ง 2 ระบบ แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การคัดเลือกสาขาวิชาการผลิตระหว่างรายวิชาการสินค้าศักยภาพจากระบบ HS Code และ CGE

สินค้าศักยภาพ		สินค้าอ่อนไหว	
HS Code	CGE	HS Code	CGE
16	25	45	30
40	33	43	28
11	25	75	36
17	24	26	18
10	03	37	42

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ. ใช้การเทียบเคียงสาขาวิชาสินค้าในระบบ HS Code และ CGE (Hutcheson, 2006)
ดังนั้น ในการคำนวณผลกระทบทางเศรษฐกิจจากความตกลงการค้าเสรีภายในตัวสถานการณ์ต่างๆ ด้วยแบบจำลอง CGE สินค้าศักยภาพจะหมายถึง 1) ผลิตภัณฑ์อาหารอ่อนฯ (กลุ่มที่ 25) 2) เครื่องดื่มฯ ยาง และพลาสติก (กลุ่มที่ 33) 3) น้ำตาล (กลุ่มที่ 24) และ 4) เมล็ดธัญพืชอ่อนฯ (กลุ่มที่ 03) ขณะที่สินค้าอ่อนไหวจะหมายถึง 1) ผลิตภัณฑ์ไม้ (กลุ่มที่ 30) 2) เครื่องนุ่งห่ม (กลุ่มที่ 28) 3) โลหะอ่อนฯ (กลุ่มที่ 36) 4) แร่ธาตุอ่อนฯ (กลุ่มที่ 18) และ 5) ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมอื่นๆ (กลุ่มที่ 42)

จากตารางที่ 5 พบว่าการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยเพิ่มขึ้นสูงสุด ภายใต้สถานการณ์ที่ 5 โดยเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 0.95 อันเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของดัชนีราคาร่วมกับดัชนีปริมาณที่มีค่าเท่ากับร้อยละ 0.87 และ 0.08 ตามลำดับ โดยการเปลี่ยนแปลงในการบริโภคเอกชน และการใช้จ่ายรัฐบาลปรับตัวเพิ่มขึ้นสูงสุดภายใต้สถานการณ์นี้ เช่นกัน ซึ่งเป็นการที่กลุ่มประเทศ MM ลดภาษีนำเข้าทั้งหมดให้กับสินค้าที่ไทยมีศักยภาพและขาดศักยภาพ ขณะที่ไทยลดภาษีลงครึ่งหนึ่งในสินค้าที่จากกลุ่มประเทศ MM ในสินค้าศักยภาพและอ่อนไหวของไทย ขณะที่สถานการณ์ที่ไทยได้รับประโยชน์สูงที่สุดเมื่อวัดจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอันดับสอง คือสถานการณ์ที่ 6 ซึ่งเป็นการที่กลุ่มประเทศ MM ลดอัตราภาษีนำเข้าในสินค้าที่ไทยมีศักยภาพทั้งหมด ขณะที่ไทยขอสงวนอัตราภาษีคงเดิมในสินค้าที่ไทยขาดศักยภาพในการแข่งขัน

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณา มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) พบว่า สถานการณ์ฐานซึ่งเป็นการเปิดเสรีการค้าแบบเต็มรูปแบบให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด โดย Real GDP ปรับตัวเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 0.12 สูงกว่าสถานการณ์ที่ 5 นอกจากนั้น สถานการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการลงทุน การส่งออก และการนำเข้ามากที่สุด ดังนั้น หากไทยต้องการส่งเสริมภาคต่างประเทศ (External sector) การเปิดเสรีการค้าแบบเต็มรูปแบบเป็นทางเลือกที่มีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับกลยุทธ์อื่น

สำหรับผลกระทบต่อความยากจนและความเหลื่อมล้ำ พิจารณาจากตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลกระทบต่อรายได้ครัวเรือน (ร้อยละ)

ตัวแปร	สถานการณ์						
	Base	1	2	3	4	5	6
รายได้ครัวเรือน	0.8745	0.6603	0.7475	0.8580	0.2411	1.0212	0.8739
ค่าตอบแทนเจ้าของที่ดิน	1.9867	0.5616	0.6107	0.6754	0.4591	0.5240	0.4577
ค่าตอบแทนแรงงานไร้ฝีมือ	2.4680	0.9890	1.1316	1.3335	0.7549	1.1668	0.9559
ค่าตอบแทนแรงงานมีฝีมือ	2.1121	0.6681	0.7524	0.8689	0.5477	0.7084	0.5875
ค่าตอบแทนเจ้าของทุน	2.5961	1.1850	1.3127	1.4931	0.8355	1.3149	1.1266
ค่าตอบแทนแรงงานโดยเฉลี่ย	2.2900	0.8285	0.9420	1.1012	0.6513	0.9376	0.7717
สัดส่วนระหว่างค่าตอบแทนเจ้าของทุนต่อแรงงานโดยเฉลี่ย							
	1.1337	1.4303	1.3935	1.3559	1.2828	1.4024	1.4598

ที่มา: จากรายงานคำนวณ

หมายเหตุ: รายละเอียดสถานการณ์ แสดงในตารางที่ 2

จากตารางที่ 6 พบว่า การจัดทำความตกลงการค้าเสรีมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาความยากจนได้ในระดับหนึ่ง กล่าวคือ รายได้ครัวเรือนโดยเฉลี่ยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่สูงกว่าการเพิ่มน้ำในผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ภายใต้สถานการณ์ที่ 5 ให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดแก่รายได้ครัวเรือน โดยเพิ่มขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติดีของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 11
คณะกรรมการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิต้า)

กว่าร้อยละ 1.0212 อย่างไรก็ตาม พ布ว่าสถานการณ์ฐานส่งผลดีที่สุดสำหรับส่องต่อรายได้ครัวเรือนเช่นกัน โดยรายได้ครัวเรือนจะปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 0.8745 เนื่องจากมาจากเกิดการจัดสรุทรัพยากรอย่าง มีประสิทธิภาพมากขึ้นในทุกสินค้า ซึ่งสาเหตุที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงในรายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นน้อยกว่าการเลือก เปิดเฉพาะบางสาขาอาชญาเป็นเพรากการเปิดเสรีการค้าแบบเต็มรูปแบบก่อให้เกิดขาดดุลภารในการแข่งขันอย่าง มากในบางสาขาการผลิตที่มีแรงงานไร้ฝีมืออยู่จำนวนมาก ทำให้ผลกระทบฐานแรงงานมากขึ้น ทั้งนี้ การเปิดเสรี การค้าแบบเต็มรูปแบบดังเช่นในสถานการณ์ฐานทำให้ค่าตอบแทนของปัจจัยการผลิตปรับตัวเพิ่มขึ้นสูงที่สุด

ในประเด็นของความเหลื่อมล้ำทางรายได้ พิจารณาจากผลตอบแทนของเจ้าของปัจจัยการผลิต ผลการศึกษาพบว่า ค่าตอบแทนแรงงานไร้ฝีมือการเพิ่มขึ้นสูงกว่าค่าตอบแทนแรงงานมีฝีมือ ดังนั้น จึงอนุมาน ได้ว่า คุณภาพชีวิตของคนจนหลังการเปิดเสรีการค้าดีขึ้น อย่างไรก็ตาม พ布ว่าค่าตอบแทนของเจ้าของทุน ซึ่งส่วนมากเป็นกลุ่มคนรวย หรือเจ้าของกิจการนั้น มีการเพิ่มขึ้นสูงกว่าค่าตอบแทนของแรงงานโดยเฉลี่ย โดยส่วนต่างระหว่างค่าตอบแทนของเจ้าของทุนสูงกว่าค่าตอบแทนของแรงงานประมาณร้อยละ 50 ของ ค่าตอบแทนแรงงานโดยเฉลี่ย โดยพบว่าสถานการณ์ที่ 6 ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้อัน เนื่องมาจากการแตกต่างกันของค่าตอบแทนปัจจัยการผลิตสูงที่สุด

สรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาผลผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าหรือการจัดทำความตกลงการค้าเสรีโดยมุ่งศึกษา การค้าเฉพาะแต่สินค้าที่มีศักยภาพกับขาดดุลภารที่ชัดเจน เพื่อวางแผนในการเจรจาการค้าเสรีแบบใหม่ ในอนาคตกับคู่ค้าหลักด้านการส่งออก จากการศึกษาพบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทย (Nominal GDP) เพิ่มขึ้นอยู่ในช่วงร้อยละ 0.23 ถึงร้อยละ 0.95 โดยกลยุทธ์ที่ทำให้ไทยมีการเพิ่มขึ้นของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมากที่สุด คือ การที่ไทยลดอัตราภาษีนำเข้าในสินค้าที่ไทยมีศักยภาพและ ขาดดุลภารลงครึ่งหนึ่งกับให้กลุ่มประเทศคู่ค้าหลักด้านการส่งออก ขณะที่ประเทศไทยลดอัตราภาษีในสินค้าประเภทเดียวกันให้ไทยลงทั้งหมด อย่างไรก็ตาม สำหรับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) ที่พิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านปริมาณ เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 0.03 ถึง 0.12 ดังนั้น จึงเป็นที่ สังเกตว่า การเพิ่มขึ้นของ GDP เกือบร้อยละ 1 นั้นเป็นผลมาจากการที่ราคสินค้าของไทยเพิ่มสูงขึ้น แต่การ เปลี่ยนแปลงทางด้านปริมาณนั้นมีมากนัก

ในส่วนของการลดความยากจน พ布ว่า การจัดทำความตกลงการค้าเสรีกับกลุ่มประเทศคู่ค้าหลัก ด้านการส่งออกนี้ทำให้รายได้ครัวเรือนโดยเฉลี่ยของไทยเพิ่มขึ้น โดยอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ครัวเรือนสูงกว่า อัตราการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ดังนั้น ผู้บริโภคและผู้ผลิตจึงได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย จากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีภายนอกได้สถานการณ์ต่างๆ และยังพบว่าค่าตอบแทนแรงงานไร้ฝีมือปรับตัว เพิ่มขึ้นสูงกว่าค่าตอบแทนแรงงานมีฝีมือ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มแรงงานขั้นล่างหรือคนจนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ขึ้น ทั้งนี้ ประเด็นที่น่าสนใจคือ แบบจำลองระบุว่าการกระจายรายได้มีแนวโน้มแย่ลง ข้นเนื่องมาจากการค่าตอบแทน ของเจ้าของทุนซึ่งส่วนมากผลประโยชน์ใหญ่เหล่านี้ตกอยู่ในมือของกลุ่มคนที่มีรายได้สูง มีการเพิ่มขึ้นสูงกว่า ค่าตอบแทนของแรงงานโดยเฉลี่ย

กลยุทธ์ในการเปิดเสรีการค้าที่ให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดต่อตัวประเทศด้านเศรษฐกิจมหภาคของไทย คือ การที่ไทยลดอัตราภาษีนำเข้าในสินค้าที่ไทยมีศักยภาพและขาดศักยภาพในการแข่งขันให้กับกลุ่มประเทศคู่ค้าหลัก ด้านการส่งออกของไทย (มีจำนวน 5 ประเทศคือด้วย ประเทศจีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น มาเลเซีย และยุ่งกง) ลงครึ่งหนึ่ง ขณะที่กลุ่มประเทศคู่ค้าหลักด้านการส่งออกมีการลดอัตราภาษีให้แก่ไทยในสินค้าที่ไทยมีศักยภาพ และขาดศักยภาพลงทั้งหมด โดยนอกจากราษฎร์ดังกล่าวจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบางต่อตัวประเทศด้านเศรษฐกิจมหภาคแล้ว ยังส่งผลดีที่สุดต่อการสร้างสรรค์ความร่วมมือ รายได้ครัวเรือน อีกด้วย สำหรับผลของแบบจำลองดุลยภาพทั่วไปนั้น แม้จะระบุว่าไทยเป็นฝ่ายได้ประโยชน์จากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีกับประเทศที่มีการค้าระหว่างกันอยู่แล้วสูง แต่ด้วยข้อจำกัดของแบบจำลอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำนวนสาขาระหว่างประเทศที่ไม่สามารถนับจำนวนน้อยและขยายเกินไป ซึ่งอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในผลจากแบบจำลองได้ ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญในเรื่องของทิศทางการมากกว่า

ทั้งนี้ สำหรับกลุ่มประเทศที่อยู่ในแบบจำลอง ซึ่งประกอบด้วย จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ยุ่งกง และมาเลเซีย นั้น พบว่าไทยมีความสัมพันธ์ที่ยาวนานทั้งทางการเมืองระหว่างประเทศและทางเศรษฐกิจ ในกลุ่มประเทศคู่ค้าหลักทั้ง 5 ประเทศ พบร่วมกันในความสัมพันธ์ของไทยกับมาเลเซีย มีแนวโน้มว่าจะใกล้ชิดกันมากที่สุดผ่านการเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สำหรับประเทศไทย แม้ว่าไทยจะยังไม่ได้จัดทำความตกลงการค้าเสรีด้วย แต่มีความตกลงหลายฉบับที่มุ่งสนับสนุนการค้าระหว่างกัน กรณีไทยกับญี่ปุ่นมีความตกลงภายใต้ข้อความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement: JTEPA) ขณะที่ไทยกับจีนและยุ่งกงมีความสัมพันธ์ผ่านความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีนและอาเซียน-ยุ่งกง ทั้งนี้ สำหรับจีนและญี่ปุ่นกำลังอยู่ในประเด็นของ RCEP ซึ่งเป็นความตกลงการค้าเสรีขนาดใหญ่ประกอบด้วย สมาชิกอาเซียน 10 ประเทศและจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหราชอาณาจักร พบว่าไทยเคยมีการเริ่มเจรจา FTA กับสหราชอาณาจักรแต่ได้หยุดชะงักลง แต่ในปัจจุบัน มีกรอบความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership: TPP) ซึ่งนำโดยสหราชอาณาจักร รวมกับอีกกว่า 11 ประเทศ โดยมีสมาชิกอาเซียนถึง 4 ประเทศเข้าร่วมกรอบนี้ ประกอบด้วย สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม และมาเลเซีย ดังนั้น การจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศคู่ค้าหลักที่คัดเลือกมาทำการศึกษาถือว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นจริง อันเนื่องมาจากไทย มีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเหล่านี้อยู่แล้ว

สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาภาคบริการให้มากขึ้น เพราะภาคบริการ เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน โดยมีสัดส่วนคิดเป็นกว่าร้อยละ 52.67 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ทั้งนี้ การจัดทำความตกลงการค้าเสรีในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเจรจามากกว่าเฉพาะเรื่อง สินค้าเท่านั้น หากแต่รวมถึงการเปิดเสรีในภาคบริการและส่งเสริมการลงทุนระหว่างกัน ดังนั้น ผลกระทบจากการเปิดเสรีในภาคบริการจึงเป็นเรื่องน่าสนใจ ซึ่งอาจเริ่มจากการศึกษาห่วงโซ่มูลค่า (Value chain) เพื่อทำให้เห็นภาพรวมของความเกี่ยวข้องระหว่างกันของสองระบบเศรษฐกิจ รวมถึงการวิเคราะห์ในเชิงนิติเศรษฐศาสตร์ โดยเน้นศึกษากฎหมายหรือกฎระเบียบที่ส่งผลต่อการเปิดเสรีการค้าในภาคบริการ เช่น การศึกษาผลกระทบของ การอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาถือหุ้นได้ทั้งหมดในทุกๆ กรรมเพื่อสนับสนุนการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

การประชุมวิชาการระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 11
คณะกรรมการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิต้า)

จากตารางที่ 5 พบว่า การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยเพิ่มขึ้นสูงสุด ภายใต้สถานการณ์ที่ 5 โดยเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 0.95 อันเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของดัชนีราคารามกับดัชนี ปริมาณ ที่มีค่าเท่ากับร้อยละ 0.87 และ 0.08 ตามลำดับ โดยการเปลี่ยนแปลงในการบริโภคเอกชน และการใช้ จ่ายรัฐบาลปรับตัวเพิ่มขึ้นสูงสุดภายใต้สถานการณ์ที่ 5 กับ MM ลดภาษีนำเข้า ทั้งหมดให้กับสินค้าที่ไทยมีศักยภาพและขาดศักยภาพ ขณะที่ไทยลดภาษีลงครึ่งหนึ่งในสินค้าที่จากกลุ่มประเทศ MM ในสินค้าศักยภาพและอ่อนไหวของไทย ขณะที่สถานการณ์ที่ 5 ไทยได้รับประโยชน์สูงที่สุดเมื่อวัดจากมูลค่า MM ในสินค้าศักยภาพ ขณะที่อ่อนไหวของไทย ขณะที่สถานการณ์ที่ 6 ซึ่งเป็นการที่กลุ่มประเทศ MM ลดอัตราภาษี ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอันดับสอง คือสถานการณ์ที่ 6 ซึ่งเป็นการที่กลุ่มประเทศ MM ลดอัตราภาษี นำเข้าในสินค้าที่ไทยมีศักยภาพทั้งหมด ขณะที่ไทยขอสงวนขัตตราภาษีคงเดิมในสินค้าที่ไทยขาดศักยภาพในการ แข่งขัน

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณา มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริง (Real GDP) พบร่วม สถานการณ์ฐาน ซึ่งเป็นการเปิดเสรีการค้าแบบเต็มรูปแบบให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด โดย Real GDP ปรับตัวเพิ่มขึ้น กว่าร้อยละ 0.12 สูงกว่าสถานการณ์ที่ 5 นอกจากนี้ สถานการณ์ดังกล่าวนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการลงทุน การส่งออก และการนำเข้ามากที่สุด ดังนั้น หากไทยต้องการส่งเสริมภาคต่างประเทศ (External sector) การเปิด เสรีการค้าแบบเต็มรูปแบบเป็นทางเลือกที่มีประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับกลยุทธ์อื่น

สำหรับผลกระทบต่อความยากจนและความเหลื่อมล้ำ พิจารณาจากตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลกระทบต่อรายได้ครัวเรือน (ร้อยละ)

ตัวแปร	สถานการณ์						
	Base	1	2	3	4	5	6
รายได้ครัวเรือน	0.8745	0.6603	0.7475	0.8580	0.2411	1.0212	0.8739
ค่าตอบแทนเจ้าของที่ดิน	1.9867	0.5616	0.6107	0.6754	0.4591	0.5240	0.4577
ค่าตอบแทนแรงงานไร้มีมือ	2.4680	0.9890	1.1316	1.3335	0.7549	1.1668	0.9559
ค่าตอบแทนแรงงานมีมือ	2.1121	0.6681	0.7524	0.8689	0.5477	0.7084	0.5875
ค่าตอบแทนเจ้าของทุน	2.5961	1.1850	1.3127	1.4931	0.8355	1.3149	1.1266
ค่าตอบแทนแรงงานโดยเฉลี่ย	2.2900	0.8285	0.9420	1.1012	0.6513	0.9376	0.7717
สัดส่วนระหว่างค่าตอบแทนเจ้าของทุนต่อแรงงานโดยเฉลี่ย							
เจ้าของทุนต่อแรงงานโดยเฉลี่ย	1.1337	1.4303	1.3935	1.3559	1.2828	1.4024	1.4598

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: รายละเอียดสถานการณ์ แสดงในตารางที่ 2

จากตารางที่ 6 พบว่า การจัดทำความตกลงการค้าเสรีมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาความยากจนได้ ในระดับหนึ่ง กล่าวคือ รายได้ครัวเรือนโดยเฉลี่ยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่สูงกว่าการเพิ่มขึ้น ในผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ภายใต้สถานการณ์ที่ 5 ให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดแก่รายได้ครัวเรือน โดยเพิ่มขึ้น

การประชุมวิชาการระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 11
คณะกรรมการเศรษฐกิจ สถาบันภูมิศาสตร์พัฒนาปริหารศาสตร์ (นิติฯ)

Rodriquez, F. and D. Rodrik. 2001. Trade policy and economic growth: A skeptic's guide to the cross-national evidence. Cambridge, MA: The MIT Press.

Stiglitz, J. E. 1998. Towards a new paradigm for development: Strategies, policies, and processes.
Paper given at the 1998 Prebisch Lecture at UNCTAD, Geneva.

World Bank. 2013. The 2013 world development report. Washington D.C.: World Bank.

World Bank. 2014. Regional trade agreements. Retrieved 10 September 2016, from https://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm.

ข้อมูล

แล้ว

ค่าใช้

เพื่อ

ในภาค

การ

ทาง

ชนิด

จะเป็น

